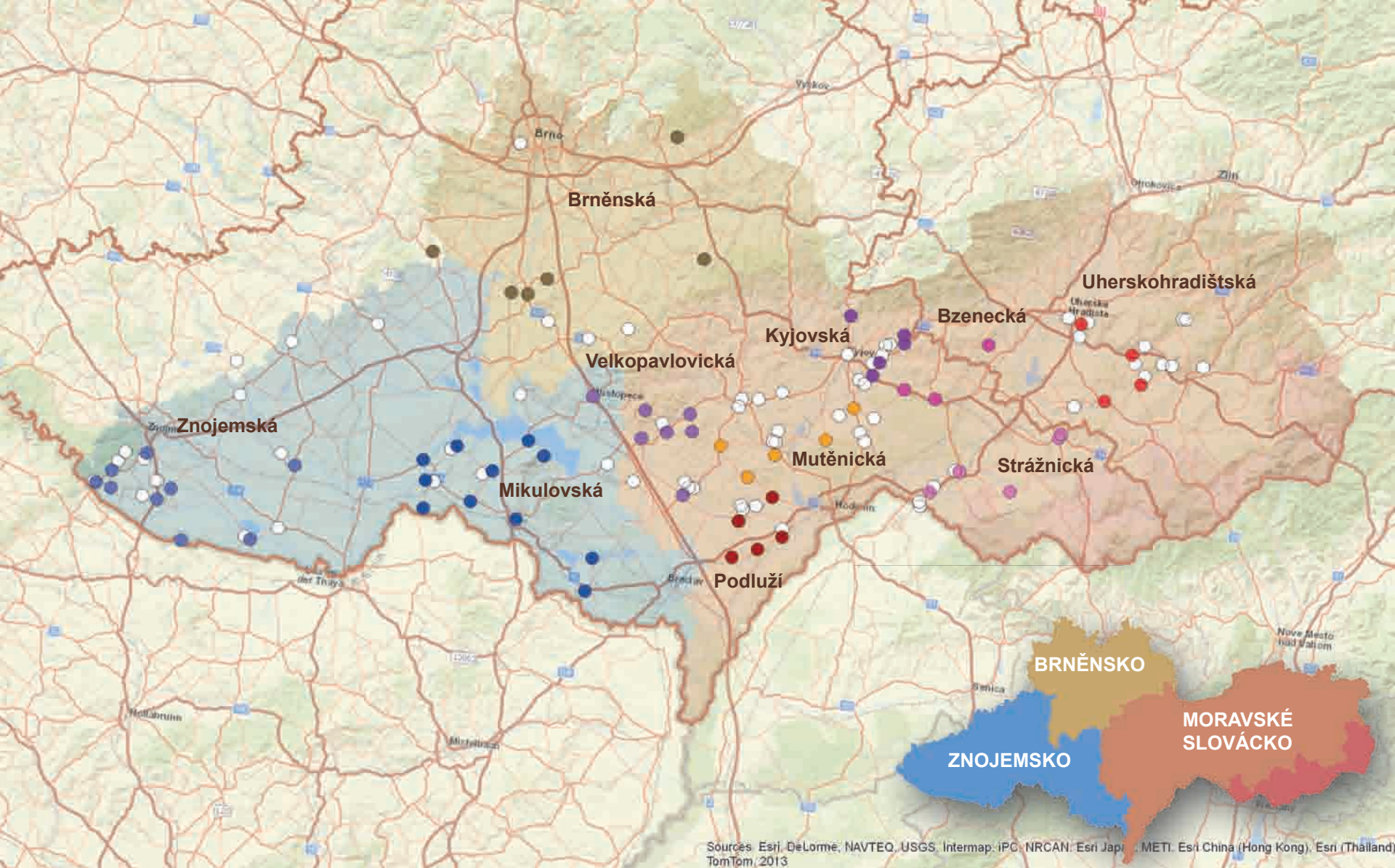

Zuzana Syrová, Jiří Syrový:
VINOHRADNICKÉ STAVBY V KULTURNÍ KRAJINĚ JIŽNÍ MORAVY

Sources: Esri, DeLorme, NAVTEQ, USGS, Intermap, iPC, NRCAN, Esri Japan, METI, Esri China (Hong Kong), Esri (Thailand), TomTom, 2013

* **LOKALITY VINOHRADNICKÝCH STAVEB:** Kulturně-historické regiony (vyznačeny barevnou plochou) * Vinařské oblasti a podoblasti (vyznačeny barevně v bodech lokalit)

* MATUSZKOVÁ, Jitka a Věra KOVÁŘŮ. *Vinohradnické stavby na Moravě*. Brno: ERA Group, 2004. * GROMBÍŘ, Jan a Jakub GROMBÍŘ. *Průvodce sklepními uličkami jižní Moravy: za tajemstvím vinných sklepů po Moravských vinařských stezkách*. Brno: Nadace Partnerství, [2007].

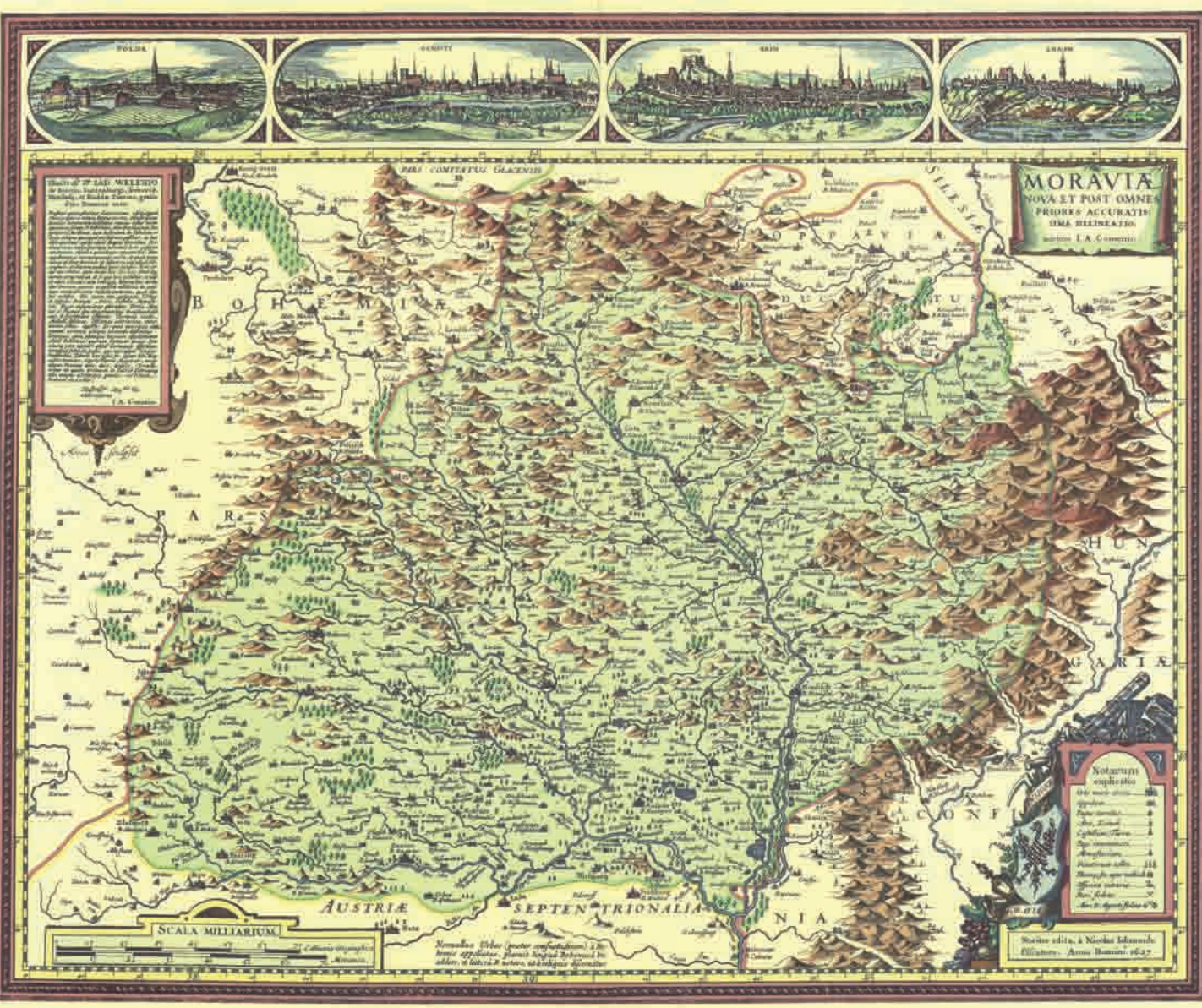
LV.
Vindémia. Die Weinlese.
A' Szűret. Winobranij.

* Horenské a viniční řády – ilustrace z horenské knihy Uherského Brodu (1582-1618) * Ilustrace z Orbis pictus (1685) *

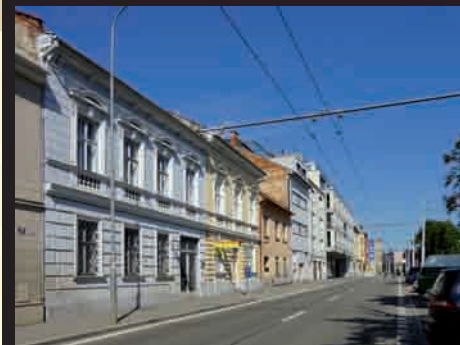
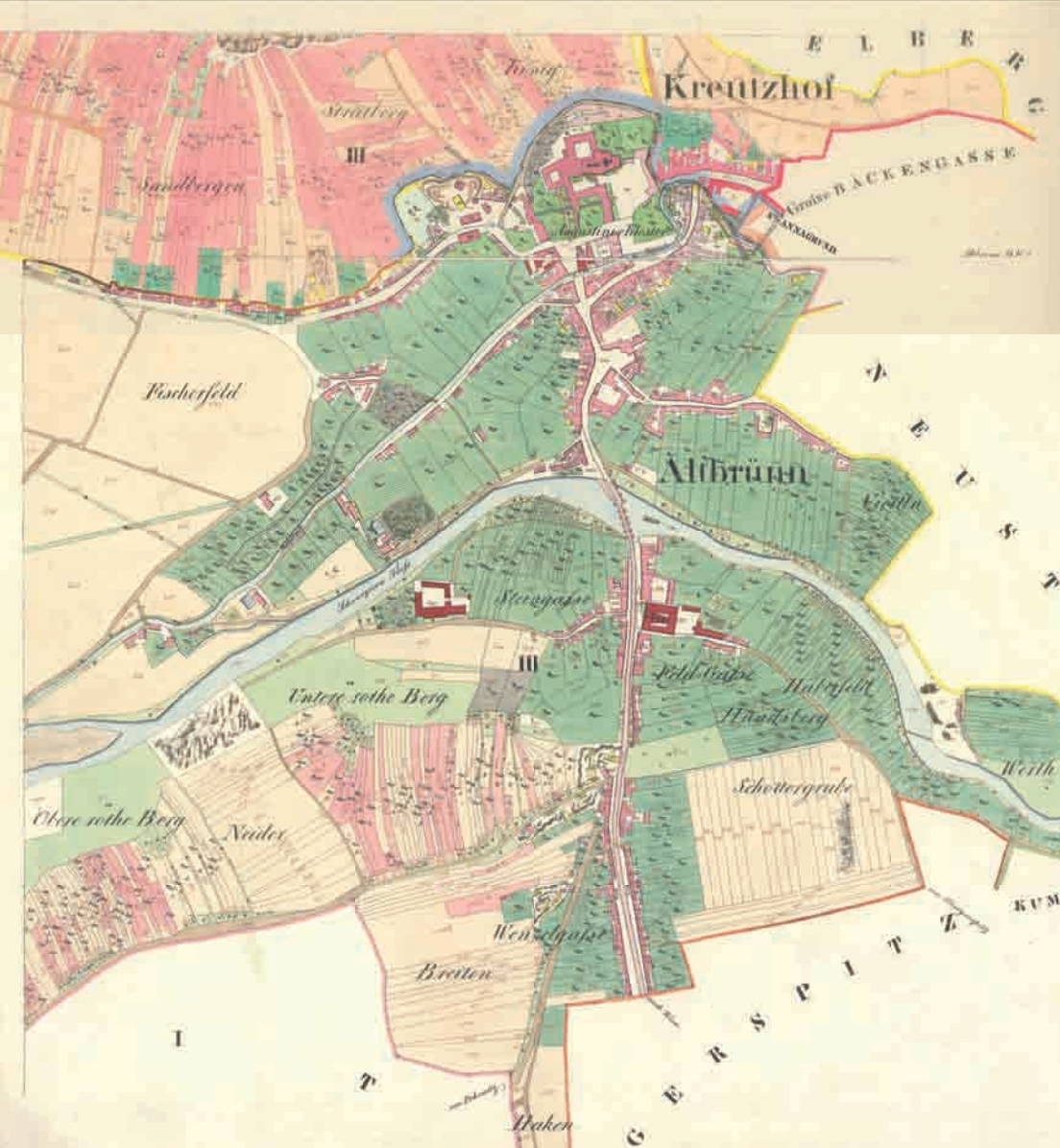
* SOKA Uherské Hradiště, Archiv města Uherský Brod * KOMENSKÝ, KOMENSKÝ, Jan Amos. Orbis sensualium pictus quadrilinguis: hoc est Omnium fundamentalium, in mundo rerum, et in vita actionum, Pictura & Nomenclatura latina, germanica, hungarica et bohemica : Titulorum juxta atq; Vocabulorum indice...

* Komenského mapa Moravy z roku 1680 a její výřez z okolí Brna.

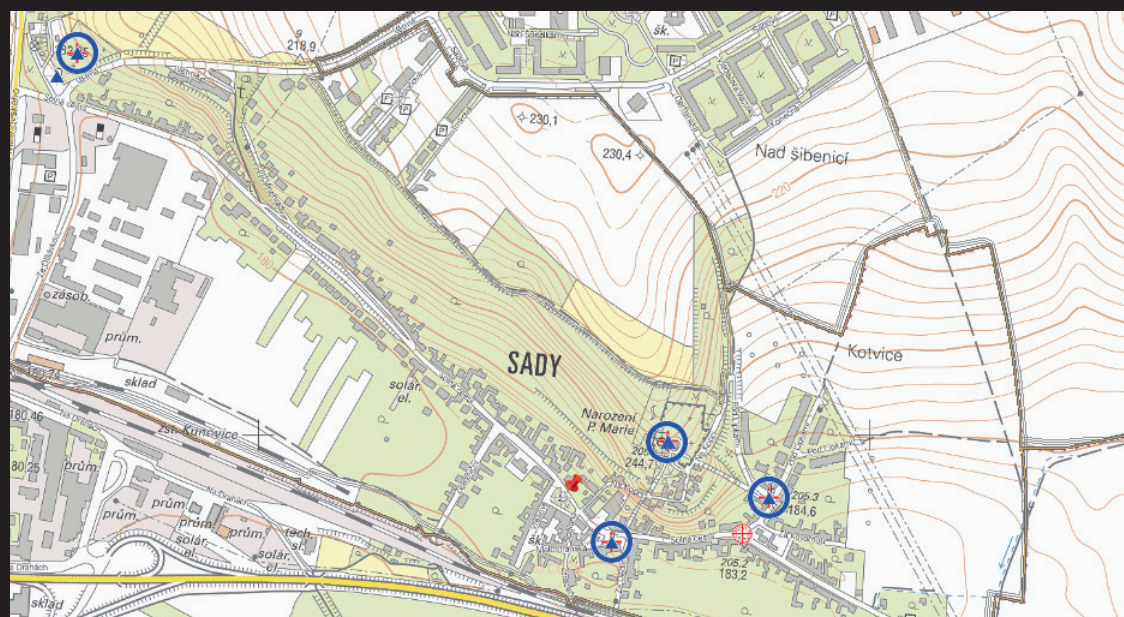
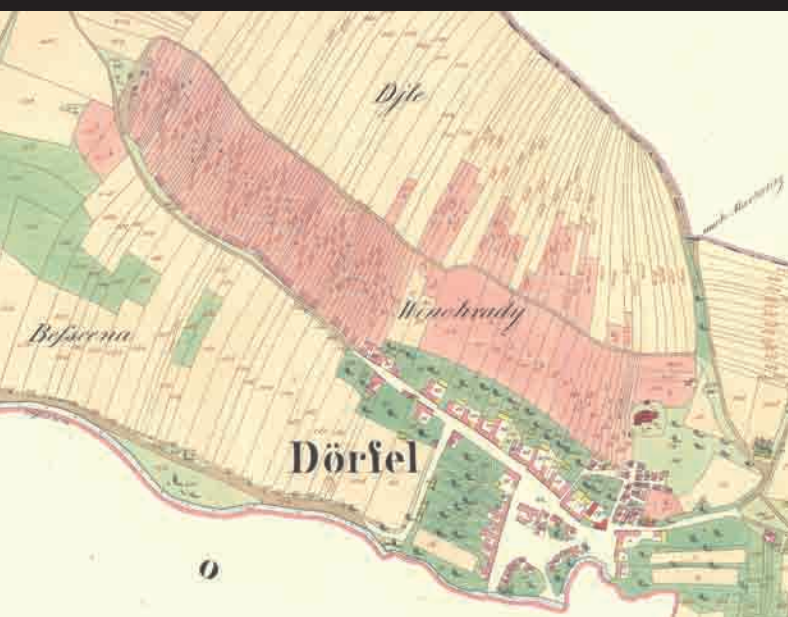
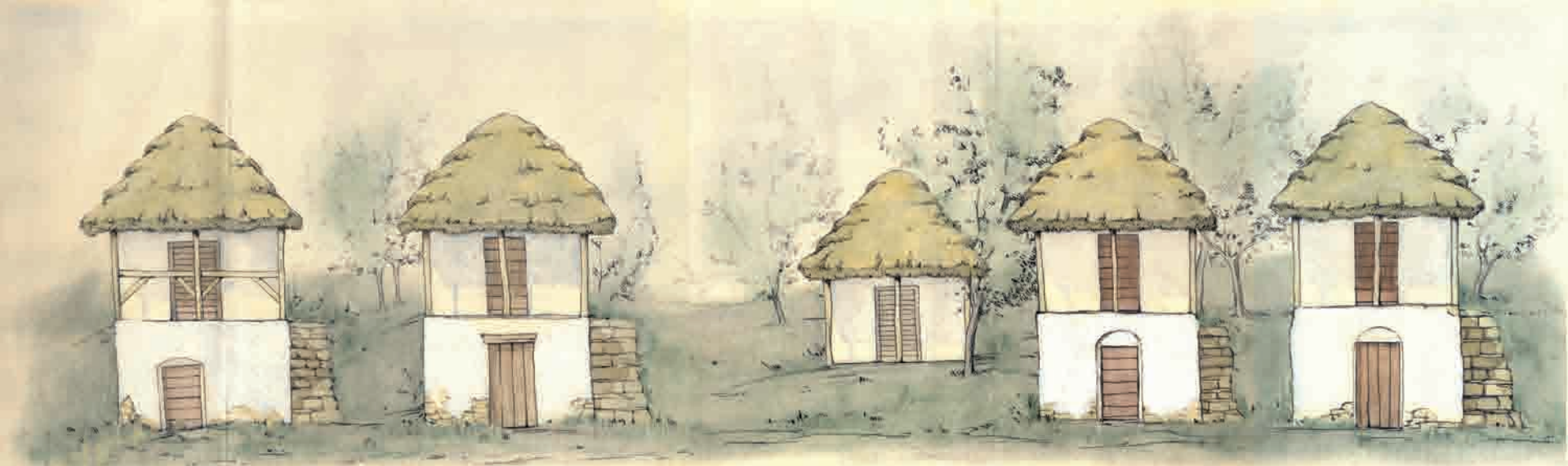

VINOHRADNICKÉ STAVBY POHLČENÉ MĚSTEM: Staré Brno (Alt-Brunn), město / Städte Brno (Brunn) – ulice / bývalá městská čtvrť Hlinky (Lehmgestette /Lehmstätte) / viniční tratě pod Žlutým kopcem (Gelbe Berg)*

* V prezentaci použité originály a císařské povinné otisky map stabilního katastru (Franzsiszeischer Kataster) z let 1824-1828: Archiválie Ústředního archivu zeměměřičství a katastru, www.cuzk.cz.

VINOHRADNICKÉ STAVBY POHLČENÉ MĚSTEM: Sady, do r. 1952 Derfle (Dörfel), okres / Bezirk Uherské Hradiště (Ungarisch Hradisch): Rekonstrukce rozvinutého pohledu na řadu vinných búd (Otakar Máčel)* * Porovnání stavu na mapách 1828-2018

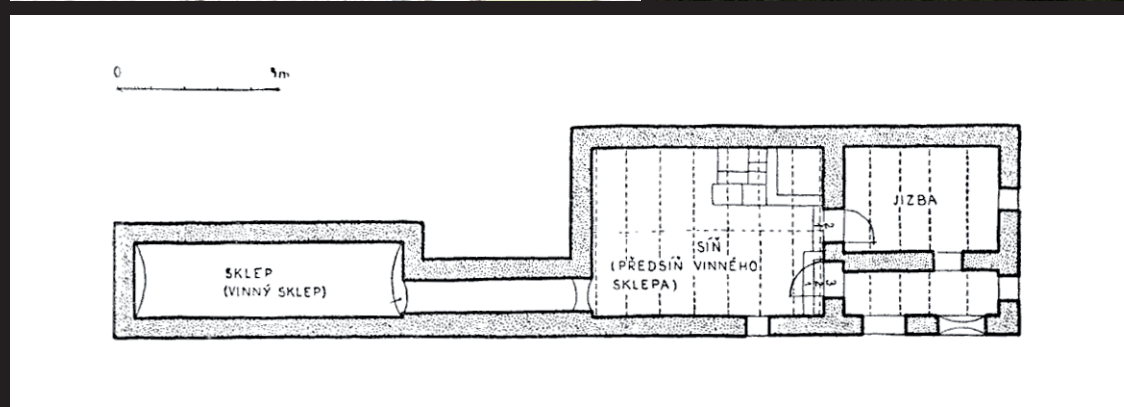
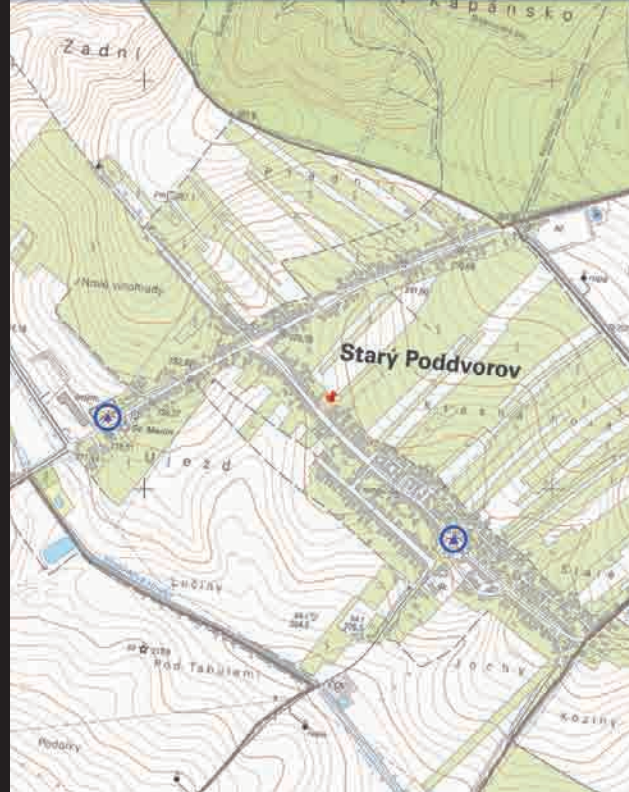
* Archiv NPÚ ÚOP Brno (publikováno v MÁČEL, Otakar a Jaroslav VAJDIŠ. Slovácko: architektonický vývoj vesnice. Praha: Nakladatelství československých výtvarných umělců, 1958. Česká architektura. Velká řada.)

* Mařatice (Marzatitz), okres / Bezirk Uherské Hradiště (Ungarisch Hradisch): - vinné budy z dusané / nabíjené hlíny v Soví Hoře - proměny od počátku 20. století do r. 2012

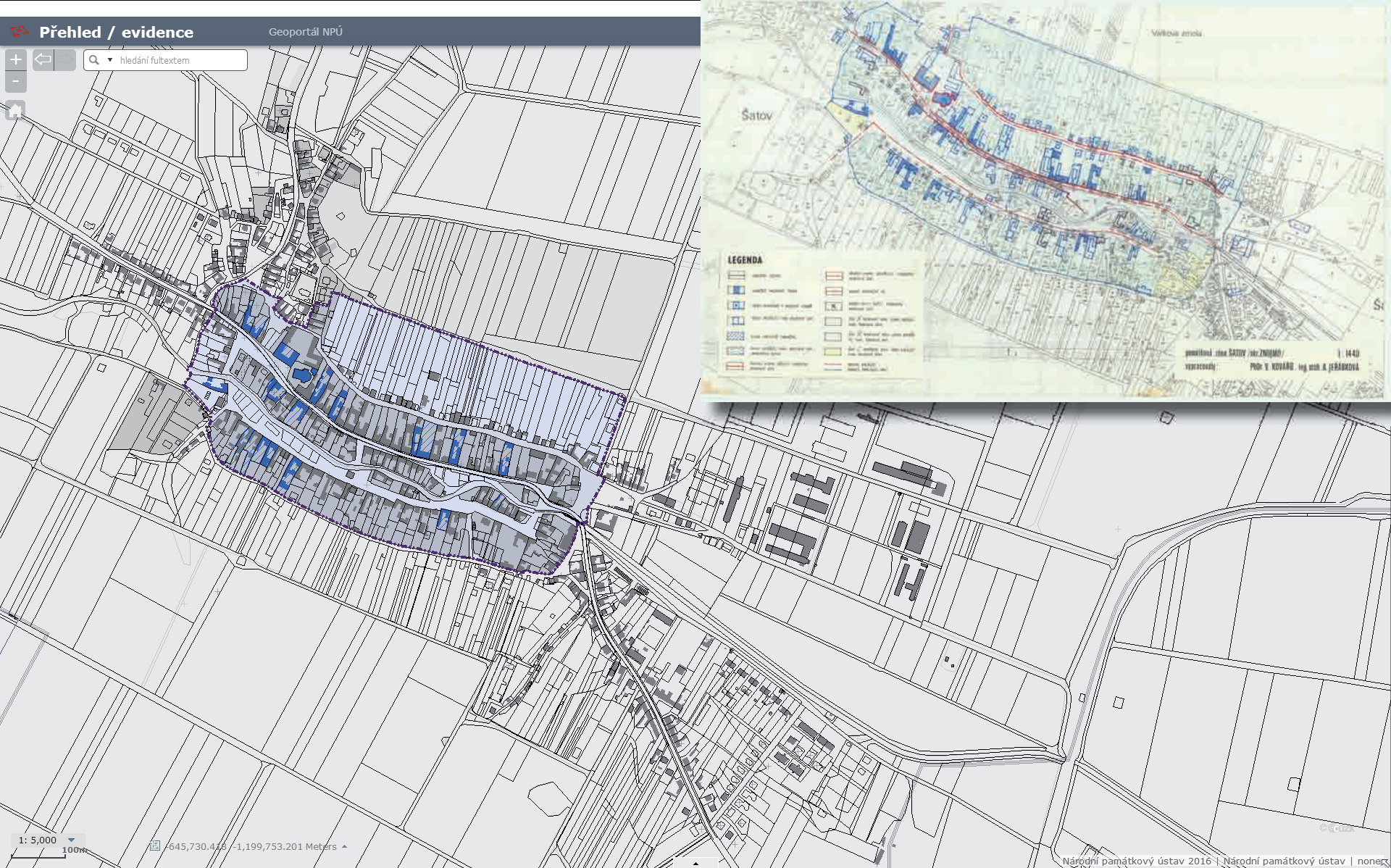
VZNIK VSI Z VINOHRADNÍCH STAVEB: Starý Poddvorov (Altpodworau / Alt Potworow), okres / Bezirk Hodonín (Göding): ves vznikla z vinných búd a lisoven na obnovených vinohradech městečka zaniklého za třicetileté války (jako samostatná obec uváděna r. 1704) * dům čp. 176 vzniklý přestavbou sklepa (zaměření J. Vajdiš)

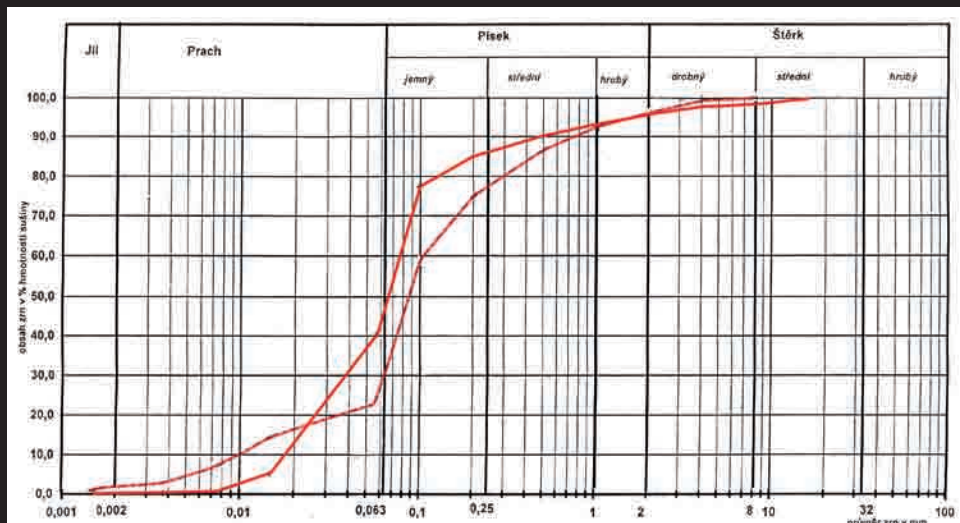
LOKALIZACE VINOHRADNICKÝCH STAVEB V OBCI: Šatov (Schattau), okres / Bezirk Znojmo (Znaim): sklepy a lisovny v usedlostech, na severním a jižním humně, v bývalém hliníku na severovýchodním okraji obce a v krátkých dvou uličkách na jihovýchodním okraji obce

* Šatov (Schattau), okres / Bezirk Znojmo (Znaim): památková zóna – rozsah zóny a chráněné objekty v mapové aplikaci geoportálu památkové péče <https://geoportal.npu.cz> * mapová příloha vyhláška MK č. 249/1995 Sb. ze dne 22.9.1995 o prohlášení území historických jader vybraných obcí a jejich částí za památkové zóny // zóna zahrnuje vinohradnické stavby v historickém jádru městyse a na jeho severním humně; stavby na jižním humně zanikly po r. 1945

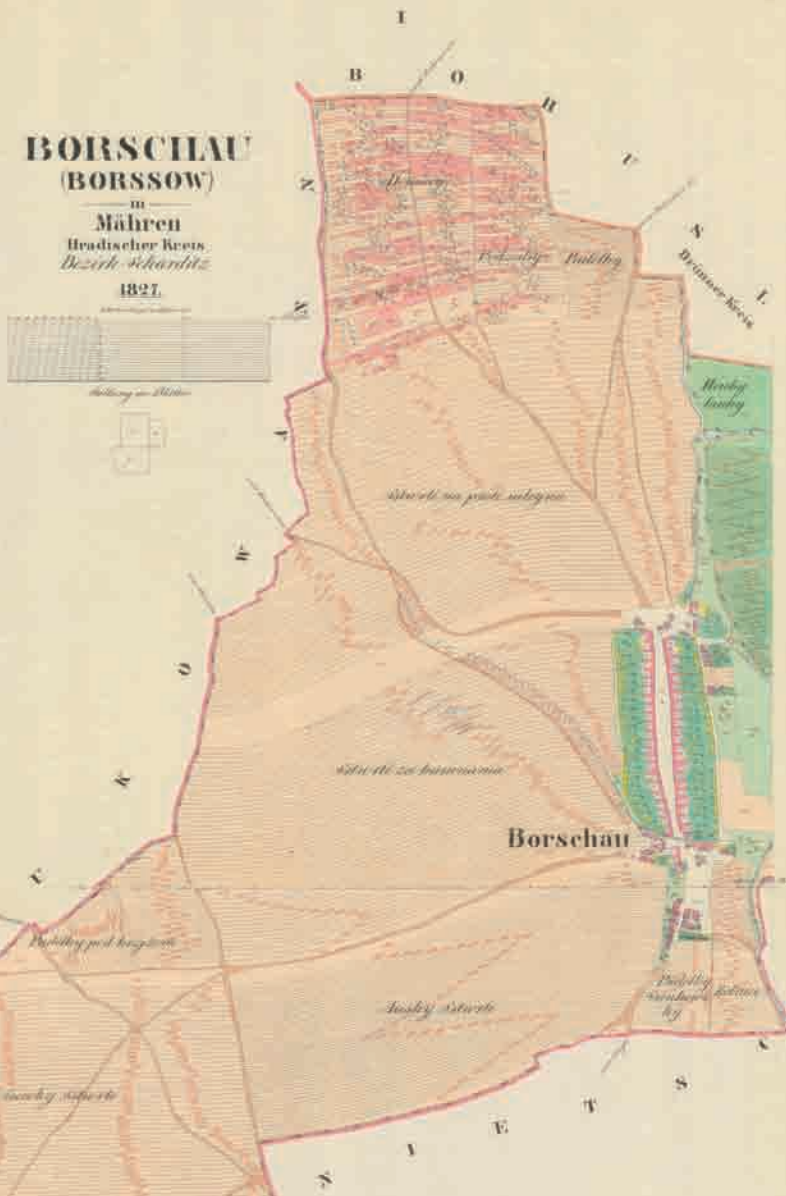
* Šatov (Schattau), okres / Bezirk Znojmo (Znaim): Lisovny z 18.století s patrnými technologickými vrstvami, osekáným povrchem stěn a zaoblením nároží * stav 1995 / 2006; Šatov, okr. Znojmo * granulometrie odebraných vzorků (Jan Kříž)

VINOHRADNICKÉ STAVBY V USEDLOSTECH A NA HUMNĚ: Pavlov (Pollau), okres / Bezirk Břeclav (Lundenburg): od 17. stol. sklepy a lisovny v dnešní ulici České, Na cimbuří a Vinařské * nadsklepní domy (preshauzníci, domkáři bydlící v lisovnách, uvedeni v tereziánském katastru 1754) * lisovna, kterou si zde zakoupil Otakar Máčel, je dnes národní kulturní památkou

* Archiv NPÚ ÚOP v Brně – Sbírka: Stará fototéka Památkového úřadu Brno (1928-1950)

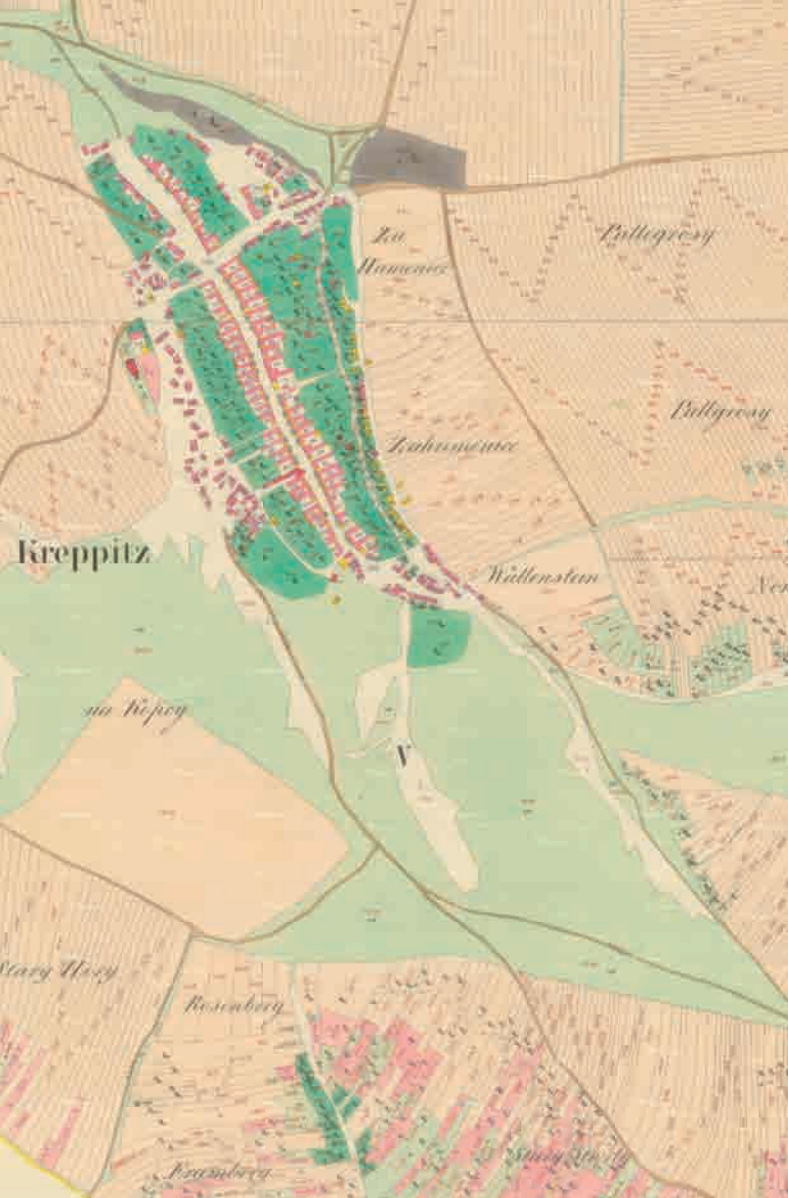

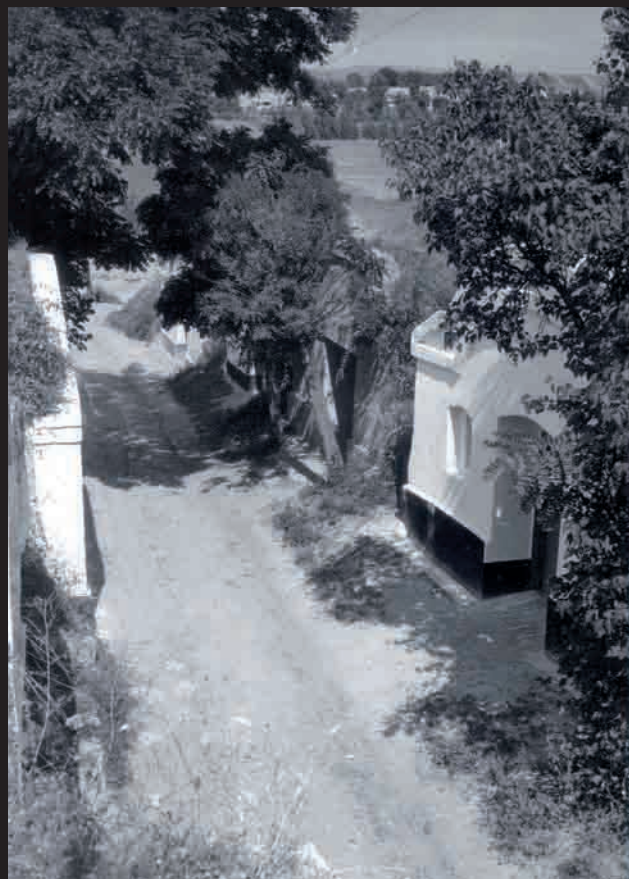
SKLEPY V NÁVSI: Boršov (Borschau), okres / Bezirk Kyjov (Gaya)*

* Foto V Havlíčková kolem r. 1900 (Sb. Národopisného muzea) * WIRTH, Zdeněk, Antonín MATĚJČEK a Ladislav LÁBEK. *Umění československého lidu: 192 reprodukce typických staveb, řezeb, maleb, prací uměleckého řemesla a kroje lidového v Československu od 17. do konce 19. století.* Praha: Vesmír, 1928

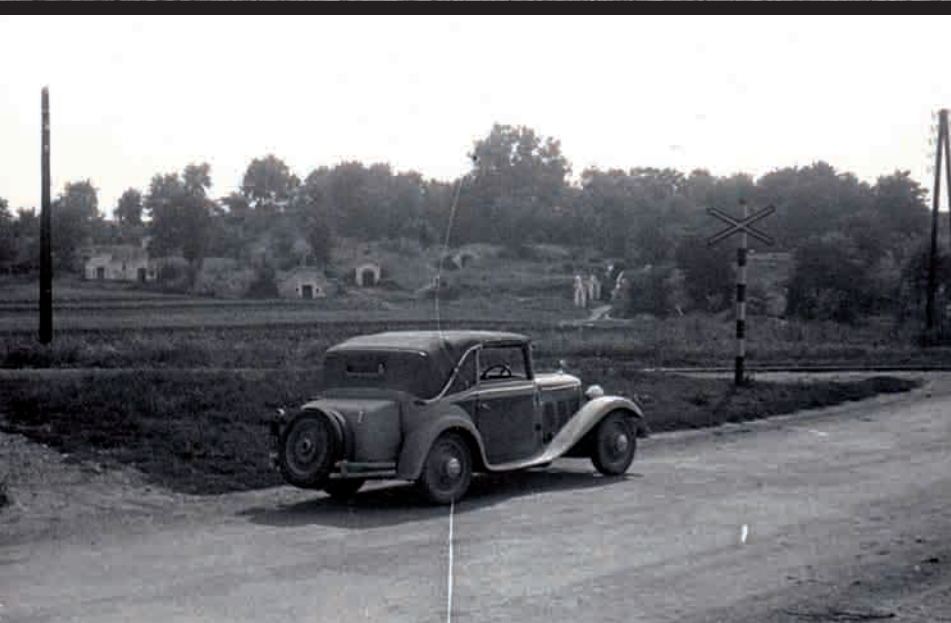
SKLEPY V HLINÍKU: Křepice (Krepitz / Kreppitz), okres / Bezirk Břeclav (Lundenburg) * lokalizace na okraji vsi / viniční tratě jižně od vsi * sklepy hlouběné ve stěnách bývalého hliníku

SKLEPY / PLŽE V HLINÍKU: Petrov (Petrau), okres / Bezirk Hodonín (Göding) – lokalita Plže * Hliník na mapě 2. vojenského mapování a císařském otisku mapy stabilního katastru vsi Petrov z roku 1824 * Vinné sklepy v Plžích*

* R. 1568 „Tobiáš Hoblavý zanechává sirotku jeden Plž v hliníku za 20zl....“ (Petrovský urbář z konce 16. století)

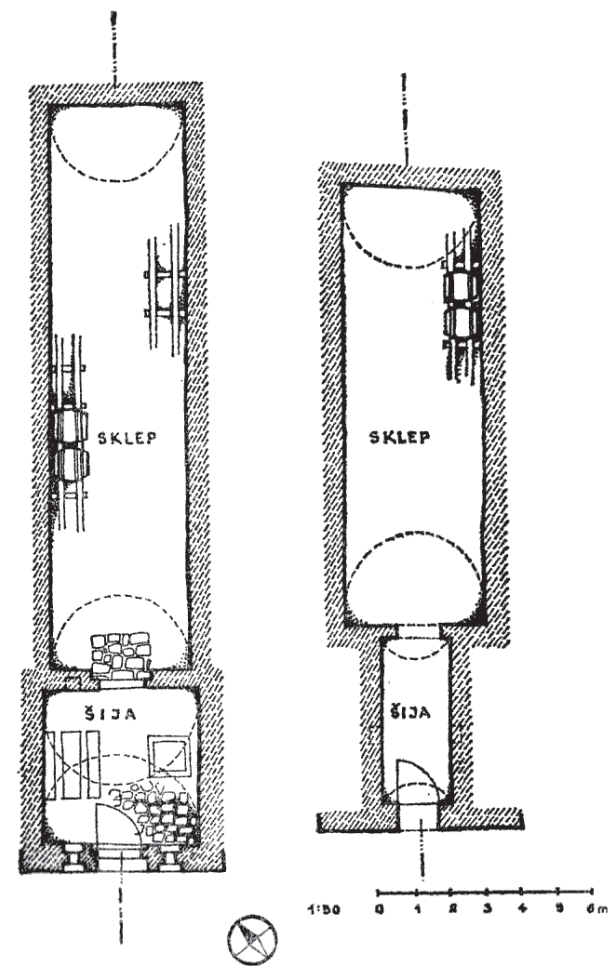
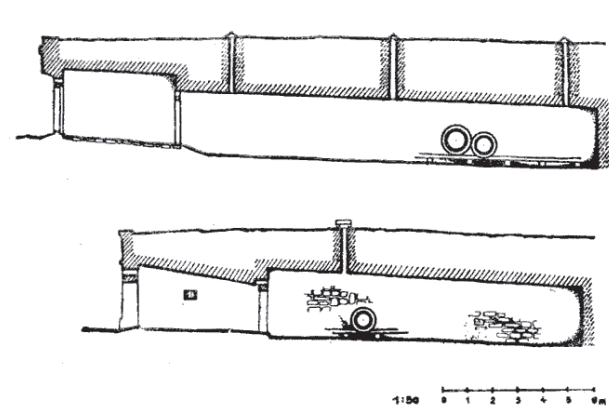

* Petrov (Petrau), okres / Bezirk Hodonín (Göding) – lokalita Plže * Celkový pohled na příjezdu od vsi (porovnání archivních snímků* se stávajícím stavem)

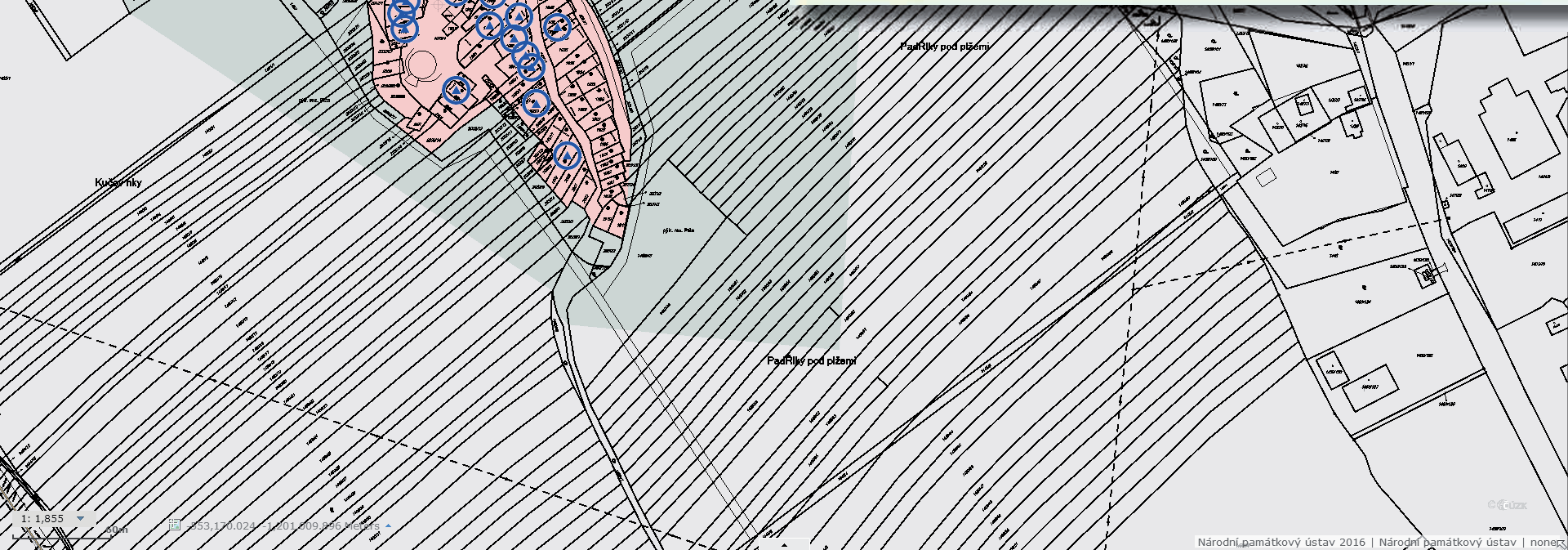
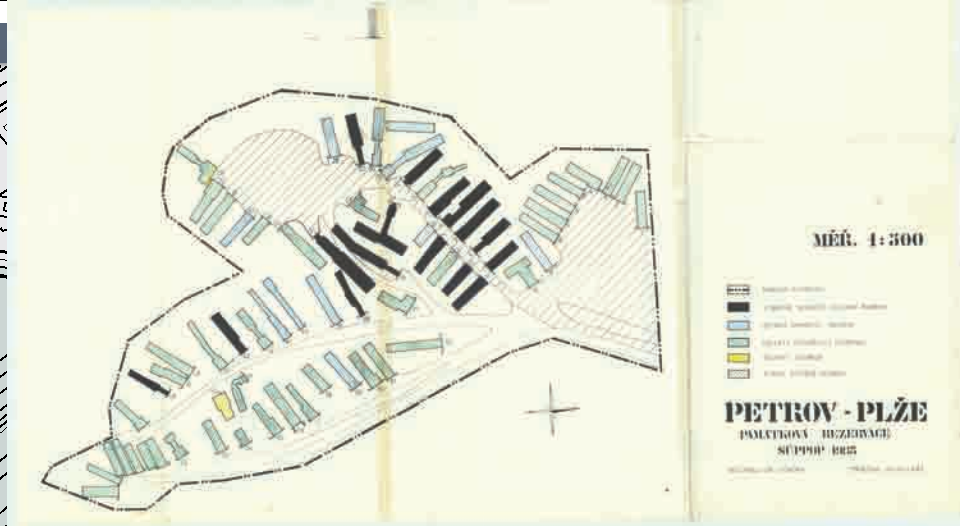
* Archiv NPÚ ÚOP v Brně – Sběrka: Stará fototéka Památkového úřadu Brno (1928-1950) – Metainformační systém (MIS) https://iispp.npu.cz/mis_public

* Petrov (Petrau), okres / Bezirk Hodonín (Göding) – lokalita Plže * za-
měření sklepů z hlavní sklepní uličky (J. Vajdiš) * archivní snímky sklepů
v hliníku a sklepní uličky ze staré fototéky památkového úřadu Brno
před r. 1950 (malovaný dekor – vliv folklorismu)

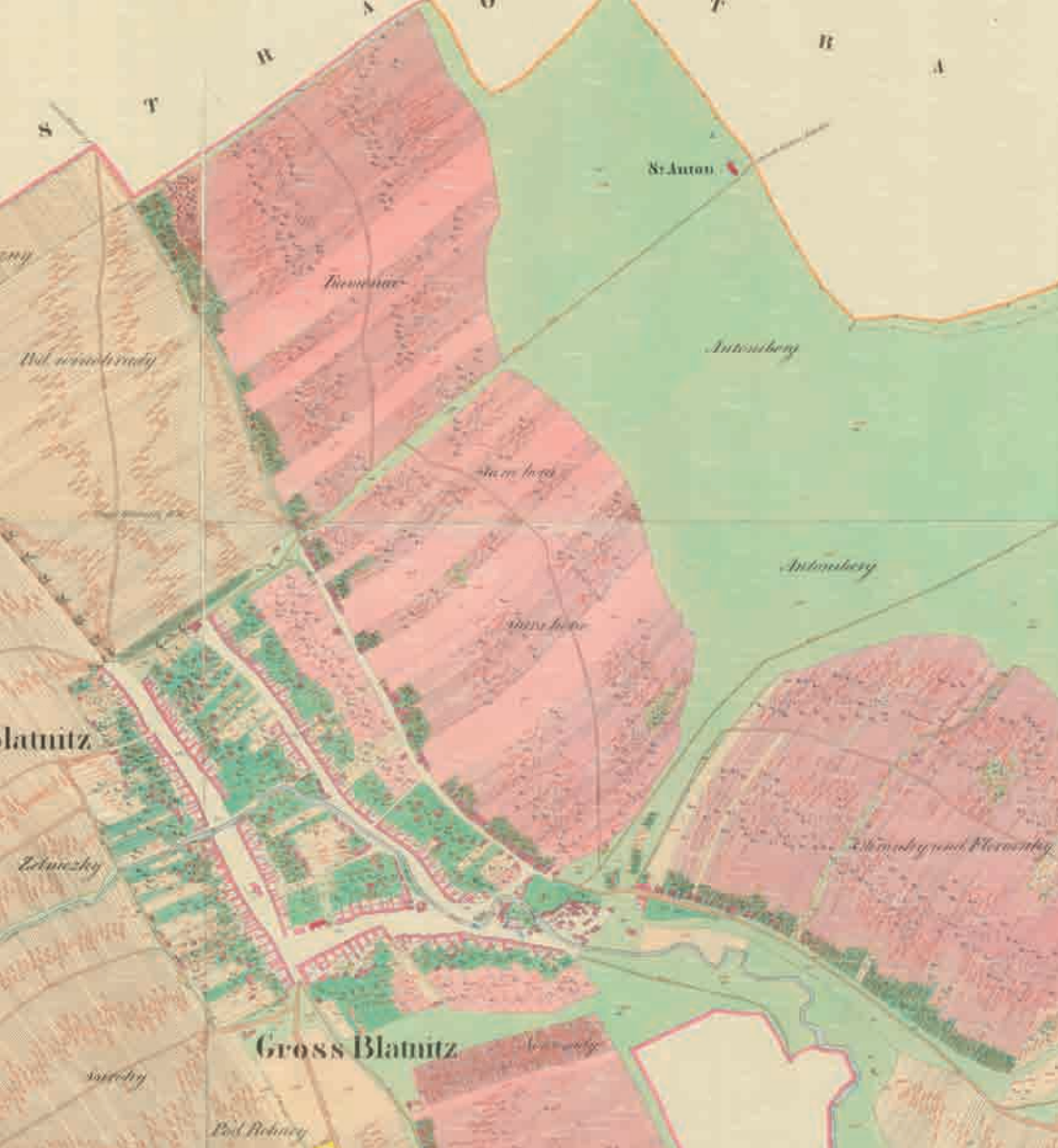

Národní památkový ústav 2016 | Národní památkový ústav | noner

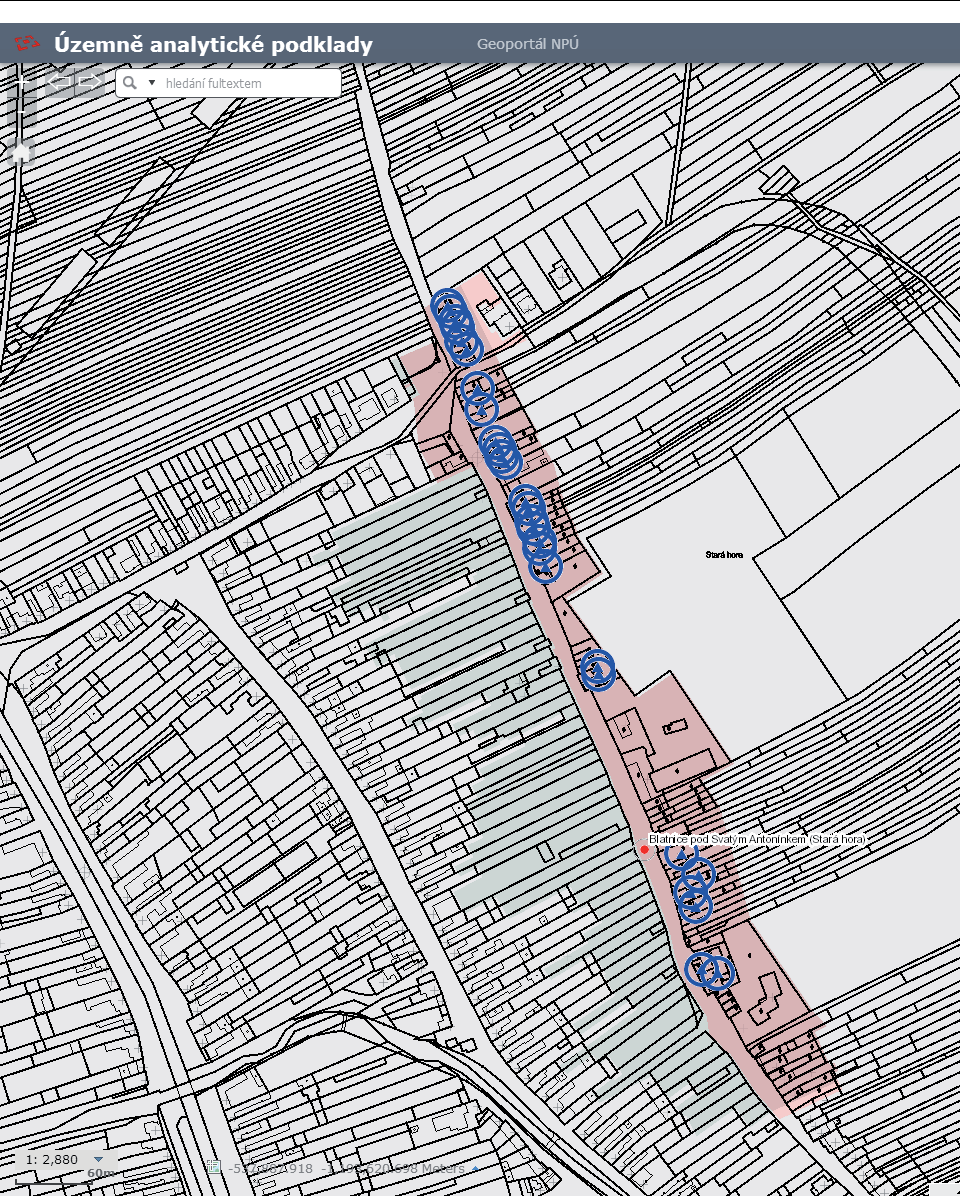
* Petrov (Petrau), okres / Bezirk Hodonín (Göding) – lokalita Plže * památková rezervace – rozsah rezervace, jejího ochranného pásma a chráněné objekty v mapové aplikaci geoportálu památkové péče <https://geoportal.npu.cz> * mapová příloha výnosu MK ČSR čj. 14.442/83-VI/1 ze dne 15.9.1983 o prohlášení souboru vinných sklepů Plže v obci Petrov za památkovou rezervaci / nejstarší vesnická památková rezervace v ČR

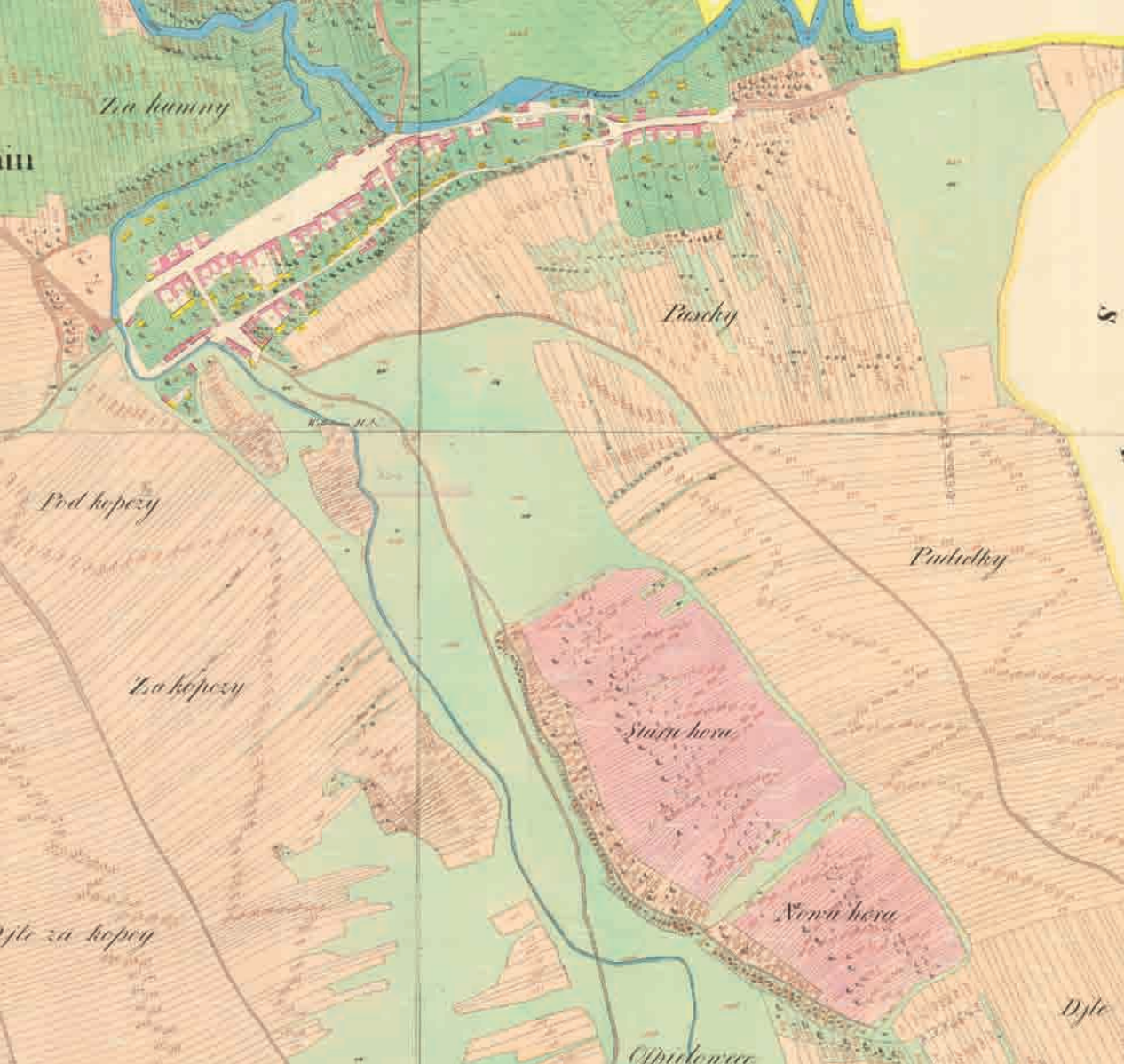
VINOHRADNICKÉ STAVBY NA HUMNĚ A POD VINOHRADY: Blatnice pod Svatým Antonínkem, dříve také Velká nebo Hrubá Blatnice (Gross Blatnitz), okres / Bezirk Hodonín (Göding) * Řada vinných búd pod Starou horou * vinné budy při východní záhummenní cestě

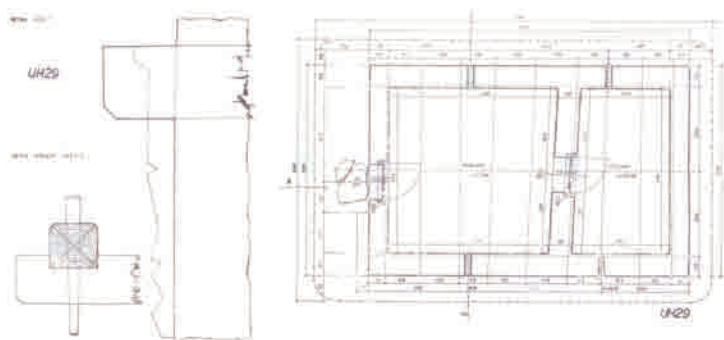
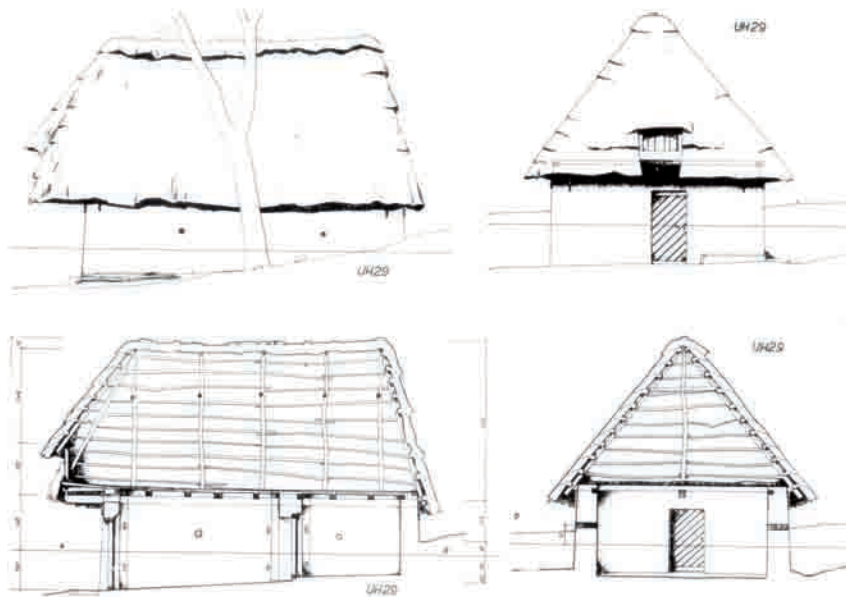
* Blatnice pod Svatým Antonínkem (Gross Blatnitz), okres / Bezirk Hodonín (Göding) * památková rezervace – rozsah rezervace, jejího ochranného pásma a chráněné objekty v mapové aplikaci geoportálu památkové péče <https://geoportal.npu.cz> * mapová příloha nařízení vlády č. 127/1995 Sb. ze dne 24.5.1995 o prohlášení území ucelených částí vybraných měst a obcí s dochovanými soubory lidové architektury za památkové rezervace

VINOHRADNICKÉ STAVBY POD VINOHRADY: Veletiny (Welleitein), okres / Bezirk Uherské Hradiště (Ungarisch Hradisch) * Řada vinných boud pod Starou horou * Jednu z boud s obnovenou doškovou krytinou je možno navštívit v rámci každoročně pořádané akce Víkend otevřených památkových domků na Slovácku

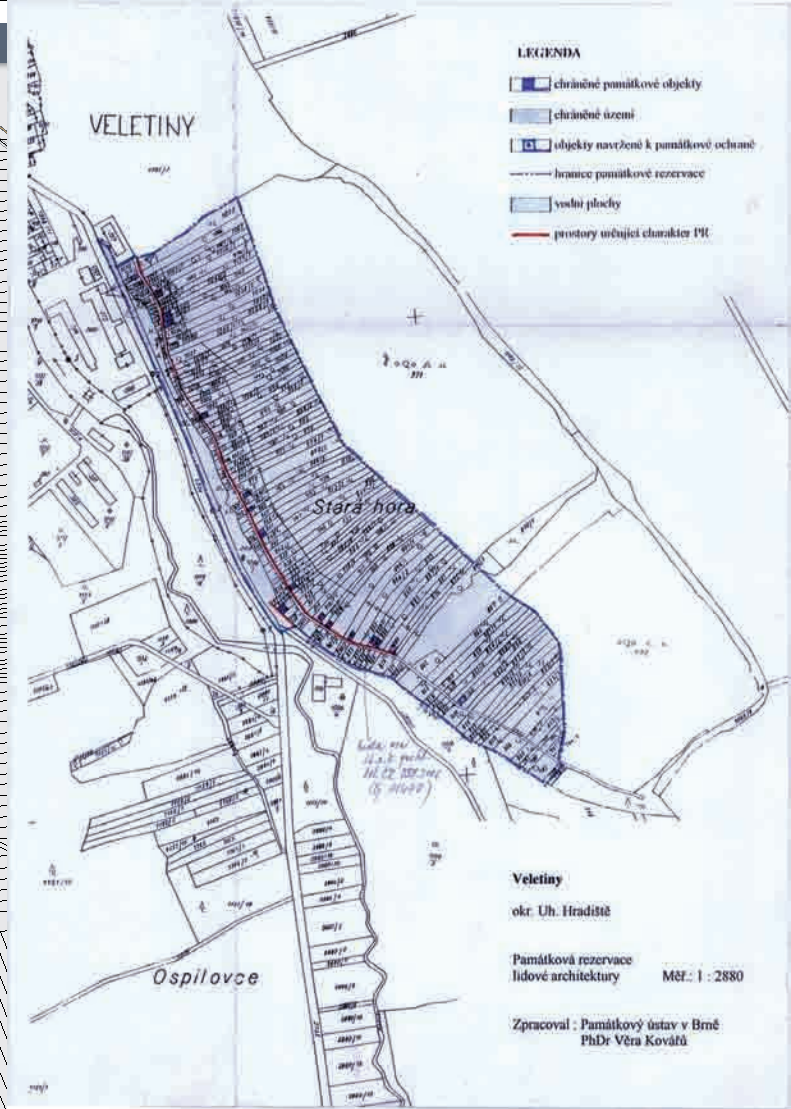
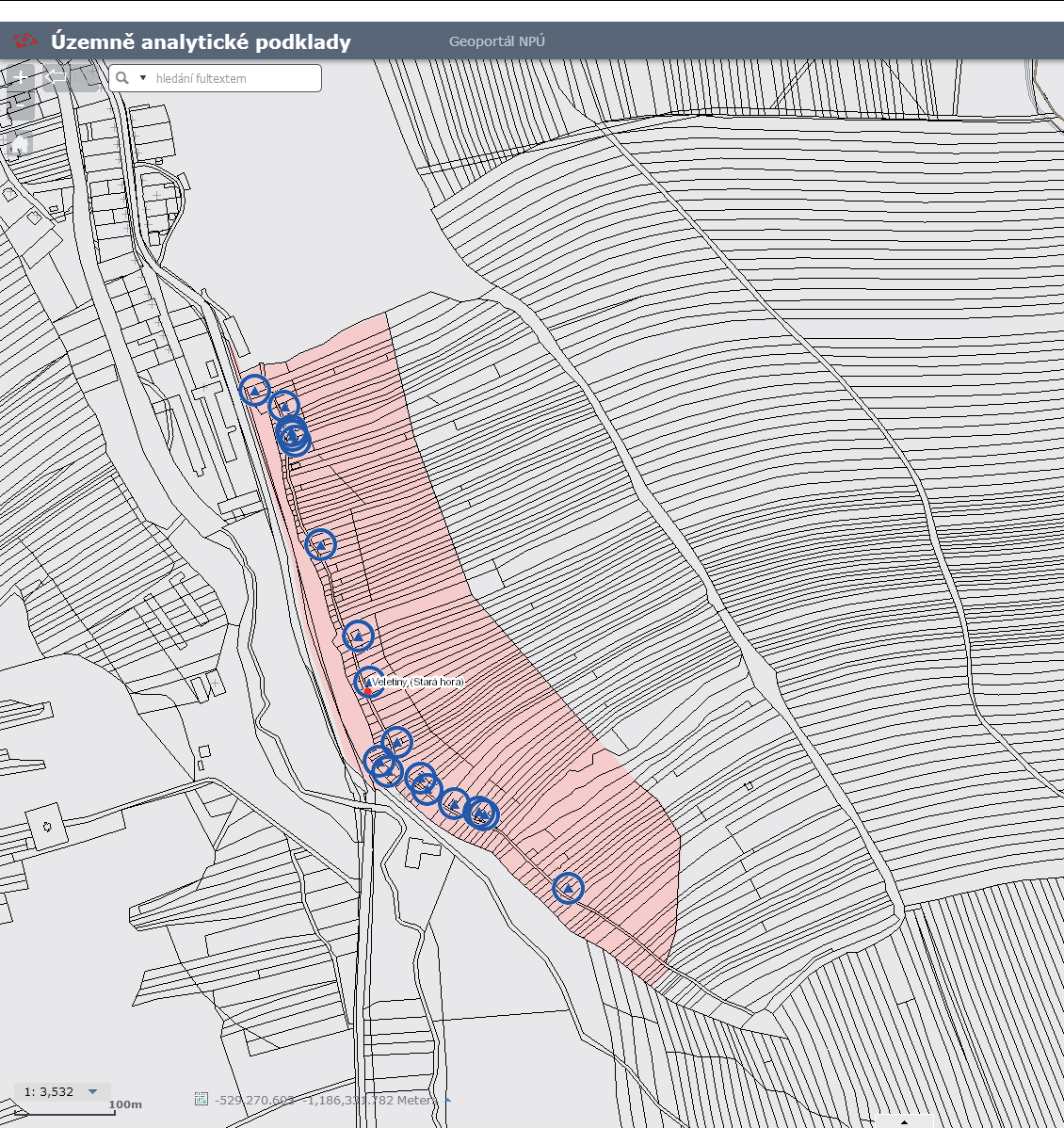

* Veletiny (Welleitein), okres / Bezirk Uherské Hradiště (Ungarisch Hradisch): Dokumentace jedné z búd z tzv. Kurialova archivu*

* KURIAL, Antonín a Věra KOVÁŘŮ. *Katalog lidové architektury. Část 5., Okres Uherské Hradiště*. Brno: Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody, 1986. Vlastivědná knihovna moravská.

none | Národní památkový ústav | Národní památkový ústav 2016

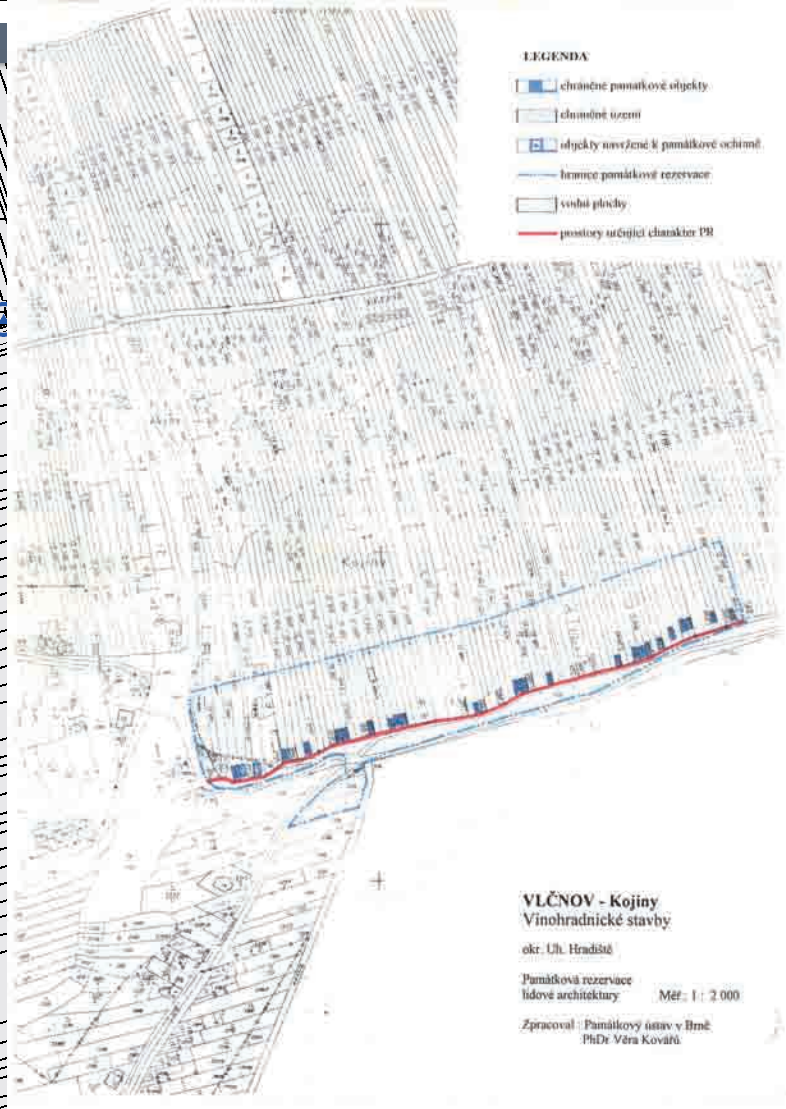
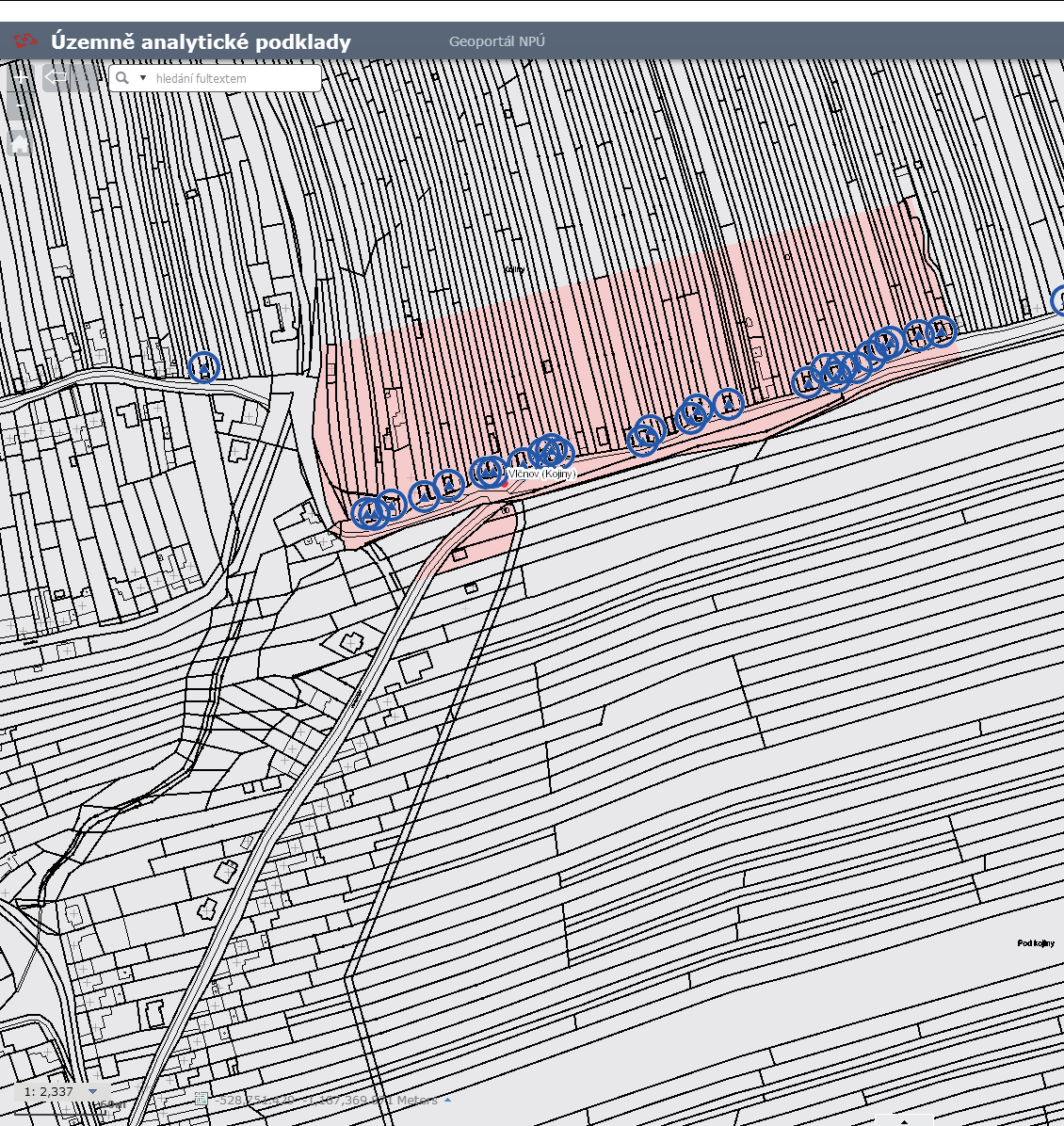
* Veletiny (Welleitein), okres / Bezirk Uherské Hradiště (Ungarisch Hradisch) * památková rezervace – rozsah rezervace a chráněné objekty v mapové aplikaci geoportálu památkové péče <https://geoportal.npu.cz> * mapová příloha nařízení vlády č. 127/1995 Sb. ze dne 24.5.1995 o prohlášení území ucelených částí vybraných měst a obcí s dochovanými soubory lidové architektury za památkové rezervace

VINOHRADNICKÉ STAVBY POD VINOHRADY: Vlčnov (Witschnau), okres / Bezirk Uherské Hradiště (Ungarisch Hradisch) * Řada vinných búd ve Staré Hoře a Kojináč * Několik búd s rámovou konstrukcí obnaženou při rekonstrukci.

* Vlčnov (Wiltschnau), okres / Bezirk Uherské Hradiště (Ungarisch Hradisch) * památková rezervace – rozsah rezervace a chráněné objekty v mapové aplikaci geoportálu památkové péče <https://geoportal.npu.cz> * mapová příloha nařízení vlády č. 127/1995 Sb. ze dne 24.5.1995 o prohlášení území ucelených částí vybraných měst a obcí s dochovanými soubory lidové architektury za památkové rezervace

MIZEJÍCÍ VINOHRADNICKÉ STAVBY A LOKALITY: Hradčovice (Hradschowitz / Radischowitz), okres / Bezirk Uherské Hradiště (Ungarisch Hradisch) – lokalita / viniční trať Maršovice * rozpadající se poslední bůda * pouze kříž pod Losky z roku 1901 renovován v roce 2013

MÍŠOVICÍ VINOHRADNICKÉ STAVBY A LOKALITY: Míšovice (Nispitz), okres / Bezirk Znojmo (Znaim) – lisovny na humně * konstrukce z nepálených cihel, vrstvené hlíny / válků, obklady z pálených cihel...

MIZEJÍCÍ VINOHRADNICKÉ STAVBY A LOKALITY: Těšov (Tieschov), okres / Bezirk Uherské Hradiště (Ungarisch Hradisch) – budy v Hoře * konstrukce rámové, roubené a z hlíny dusané (nabíjené) do bednění...

MIZEJÍCÍ VINOHRADNICKÉ STAVBY A LOKALITY: Svätý Peter / Dolný Peter (Komáromszentpéter), okres / Bezirk Komárno (Komárom), Slovensko – hajlochy * archaické konstrukce z vrstvené / nakládané hliny, pletené štíty, nůžková konstrukce krovu se sochou...

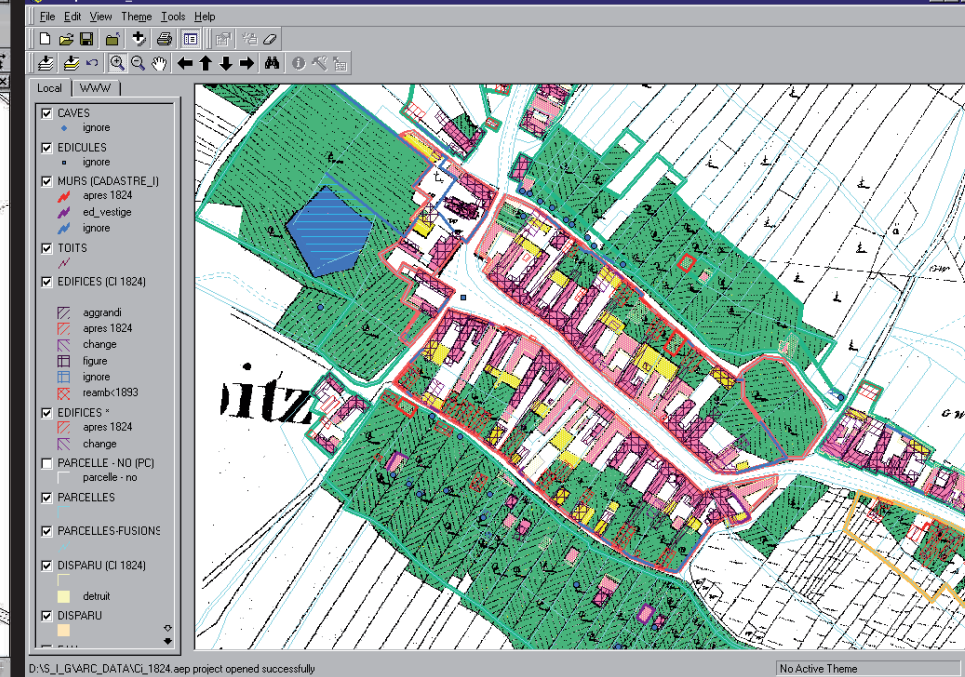
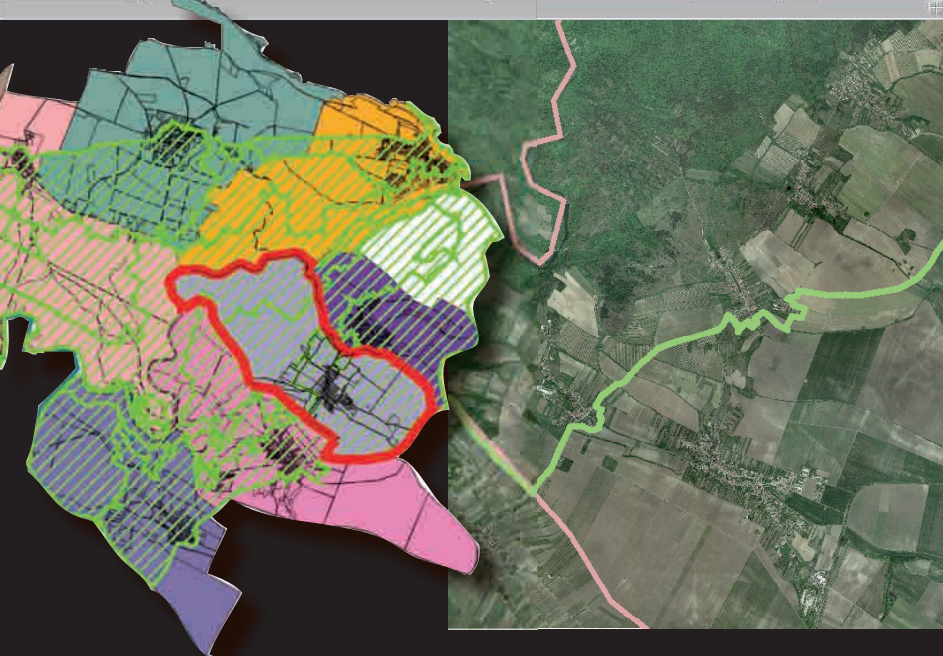
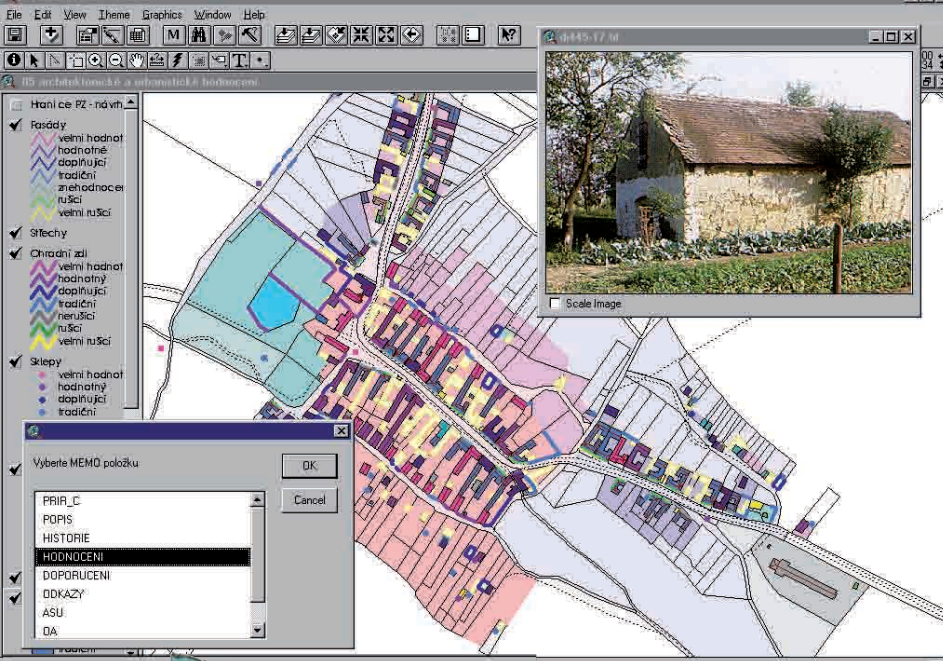

PROMĚNA VINOHRADNICKÝCH STAVEB ALOKALIT V ČASE: Prušánky (Pruschanek), okres / Bezirk Hodonín (Göding) – lokalita Nechory – stav v r. 1955 (dokumentace Otakara Máčela a Jaroslava Vajdiše)*

* Archiv NPÚ ÚOP Brno a Etnografického ústavu Moravského zemského muzeav Brně (publikováno v MÁČEL, Otakar a Jaroslav VAJDIŠ. Slovácko: architektonický vývoj vesnice. Praha: Nakladatelství československých výtvarných umělců, 1958. Česká architektura. Velká řada.)

kat. č. 65

(př. 240)

lávna

Popis:

Samostatná státní lávna se sklopným dvířkem pod je zřetelně
rozmíst na čp. 42-41. Hrubáková k zastřešení
V době průzkumu přes opakovaně pokusy trvalé nepřístupná.
Je postavena z neopracované hlíny technickou nabíjením hliněná struktura
je ponechána robita s ocelovým železným stěm se středními svisle
bezpečnými dvířky se segmentovým zábrkem. V neodděleném štěle
naskládá dvířka do podíle.
Hrubáková sedlová střecha kryta bobrovitou.

Stavební historie:

Mapa státního katastru z roku 1824 zachycuje stavbu podovně
opavivací ahléni rufové značenou (z nespasného materiálu).
Byly zapsány po roce 1824.
Existenci státních státních konstrukcí (sklopné) nutno prověřit po
zjištění doplnění SHP.

Hodnocení:

Hodnotná lávna s klasickým jarem dleto soudit historické
autorem vlnohradních státních dochovaných v Popicích.
Doporučujeme k návrhu na prohlášení za kulturní památku.

Doporučení pro obnovu a rekonstrukci:

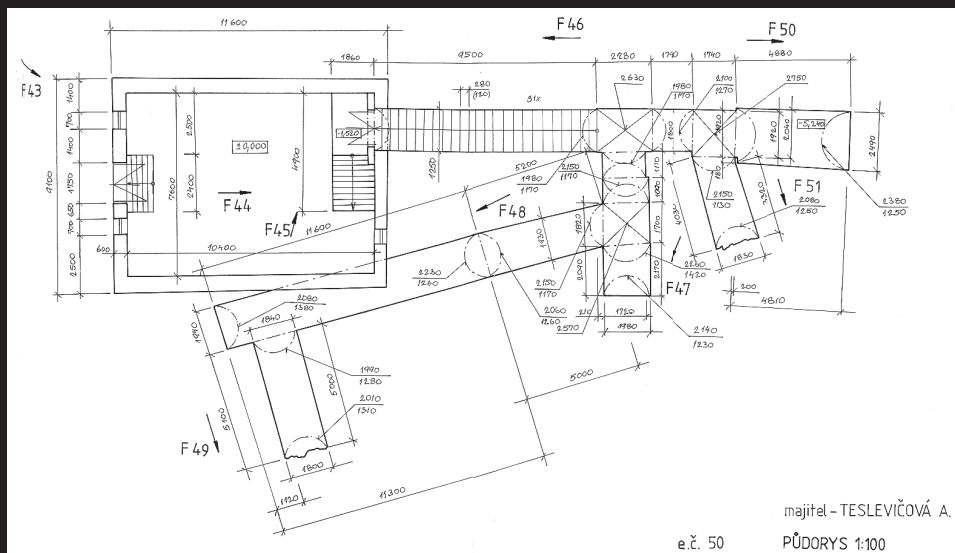
Zachovat:
Přiborným stavebním úpravám musí předcházet doplnění SHP, z
ježto výleku je třeba dle vycházet.
Je třeba respektovat průtokové a dispoziční uspořádání
stavby, historické stavební konstrukce, prvky a stavební detail.

průzkum:
01.08.1995 01.08.1995

hodnoty:
05.08.1997

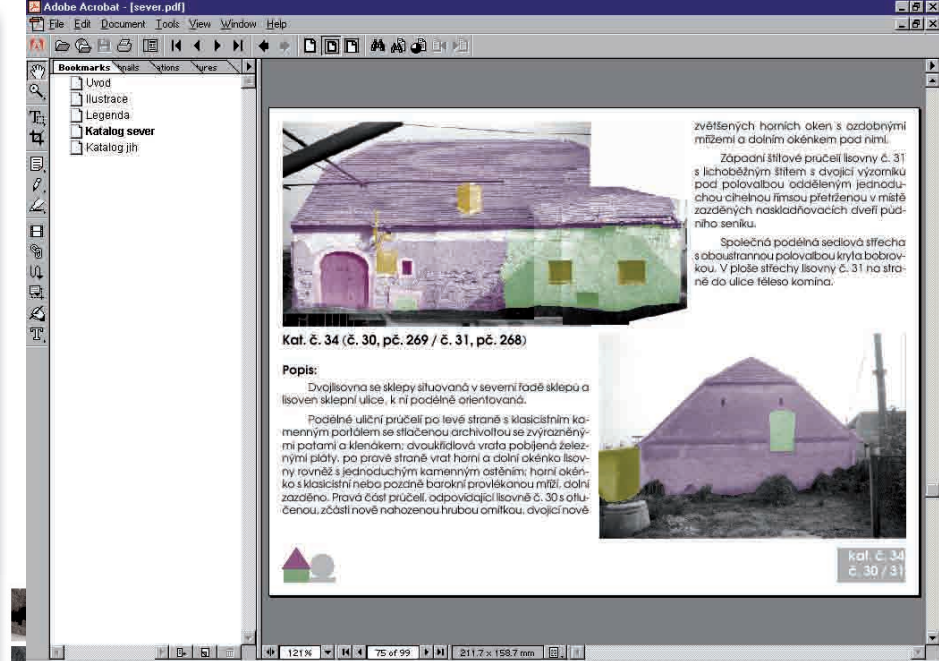
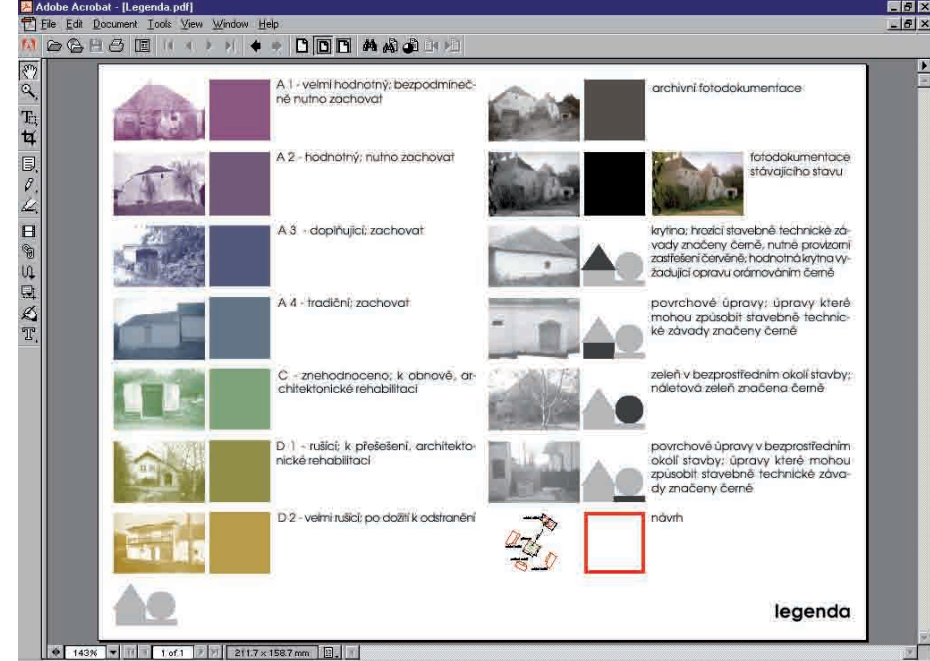
PRŮZKUMY A PROJEKTY OBNOVY: SHP Národního parku Podyjí: PK96P03OPP014 - Stavebně historický a urbanisticko histo-
rický výzkum NP Podyjí a jeho OP - modelový příklad GIS a systému urbanistické stability (1996-1997, projekt SOVAMM)
* Vinohradnické stavby v Konicích, Popicích, Havraníkách a Hnánicích * příklad Popice (Poppitz), okres Znojmo (Znaim)

* Hnánice (Gnadlersdorf), okres / Bezirk Znojmo (Znaim): dokumentace z projektu SOVAMM a archivu ÚOP NPÚ v Brně
* lisovna se sklepem e.č.50

severní část

PRŮZKUMY A PROJEKTY OBNOVY: SHP Národního parku Podýjí: Navazující projekty podrobné regulace: Hnánice (Gnadler-sdorf), okres / Bezirk Znojmo (Znaim) // Jiří Syrový, Zuzana Syrová

ARCHIVY:

Národní muzeum

Národní památkový ústav / Institut national du patrimoine / National Heritage Institute

Národopisné muzeum národního muzea

Kuriálův archiv

Etnografický ústav Moravského muzea / Institut Ethnographique du Musée de Moravie / Ethnographic Institute of Moravian Museum

Slovácké muzeum v Uherském Hradišti

SOVAMM / Společnost pro obnovu vesnice a malého města / Association pour le renouveau du village et de la petite ville

Státní okresní archiv Uherské Hradiště

Ústřední archiv zeměměřičství a katastru

ONLINE ZDROJE:

INTEGROVANÝ informační systém památkové péče: <https://iispp.npu.cz>

MORAVSKÉ vinařské stezky: <https://www.stezky.cz>

FOTOGRAFIE A PLÁNY:

D. Jurkovič

O. Máčel

J. Matuzsková

V Mencil

Z. Syrová

J. Syrový

J. Vajdiš

